

יוחנן סימון, ערב בקיבוץ, 1947

קיבוצים

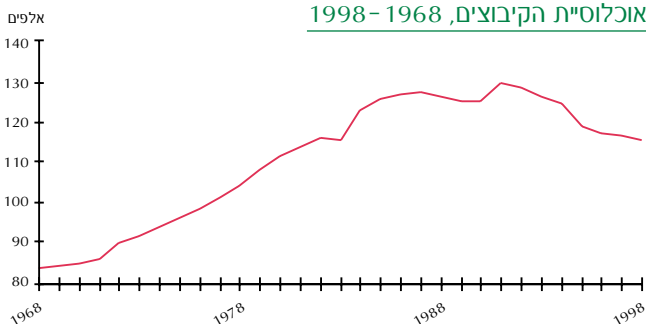

אוכלוסייה

בסוף 1998 היו בישראל 267 קיבוצים ובהם 115.5 אלף נפש - 2% מהאוכלוסייה (6% עם קום המדינה). הקיבוצים הראשונים - דגניה וכנרת - הוקמו בראשית המאה. בסוף 1949 היו בארץ 211 קיבוצים.

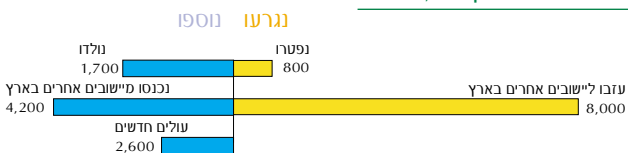
עד סוף שנות ה-80 גדלה אוכלוסיית הקיבוצים, ומאז היא קטנה. עולי 1990-1991 שהגיעו לקיבוצים בלמו את המגמה, אך זמנית בלבד. בשנים 1992-1998 קטנה אוכלוסיית הקיבוצים בכ-14 אלף איש (-11%). בתקופה זו גדלה האוכלוסייה היהודית בארץ ב-15%, והאוכלוסייה כולה גדלה ב-19%.

אוכלוסיית הקיבוצים, 1968 - 1998

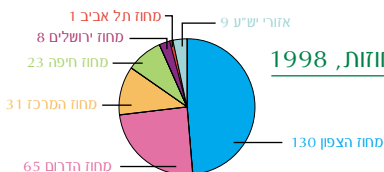
במהלך 1998 קטנה אוכלוסיית הקיבוצים ב-700 נפש.

מרכיבי שינוי עיקריים, 1998

העובדה שרוב עוזבי הקיבוצים הם צעירים, מאיצה את הזדקנות האוכלוסייה בקיבוצים. בין 1988 ל-1998 עלה הגיל החציוני של אוכלוסיית הקיבוצים ב-2.9 שנים (1.8 שנים באוכלוסייה היהודית); מספר הילדים בני 0-4 ירד ב-30%, ל-9.3 אלפים; מספר בני 65+ עלה ב-10% ל-13.5 אלף. בכל אחת מהמועצות האזוריות: בקעת בית שאן, הגליל העליון, חבל אילות, עמק הירדן ושער הנגב, מהווה אוכלוסיית הקיבוצים מעל 7.5%.

תפרוסת הקיבוצים במחוזות, 1998

161 קיבוצים שייכים לתק"מ (התנועה הקיבוצית המאוחדת), 83 לקיבוץ הארצי, 16 לקיבוץ הדתי, 5 לעובד הציוני ו-2 לפועלי אגודת ישראל.

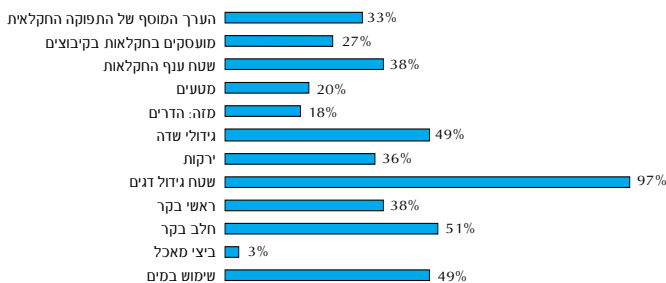

חקלאות

התוצר המקומי הנקי של החקלאות בקיבוצים, כמו של החקלאות הישראלית בכללותה, עלה עם השנים, אולם חלקו בכל התוצר ירד, בשל עלייה יחסית גדולה יותר של מרכיבי התוצר האחרים (בעיקר התוצר התעשייתי), ובשל ירידה במחיר היחסי של מוצרי החקלאות.

משקל הקיבוצים בערך המוסף הגולמי של החקלאות ירד מראשית שנות ה-80, במקביל לעלייה במשקל המושבים (בשל התרחבות ענף הפרחים במושבים וצמצום בגידולי השדה, בעיקר כותנה, בקיבוצים).

החקלאות בקיבוצים כאחוז מהחקלאות בישראל, 1997

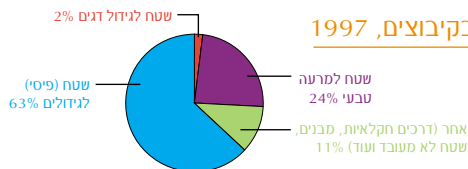

מחוץ לקיבוצים, שטח החקלאות בישראל מתחלק כך: 38% במושבים ובמושבים שיתופיים, 9% בידי חקלאים פרטיים וגופים אחרים במגזר היהודי ו-15% במגזר הערבי.

בעקבות הירידה ברווחיות ענף החקלאות הצטמצם מספר חברי הקיבוצים העוסקים בחקלאות. במקביל, גדל מספר השכירים המועסקים בענף.

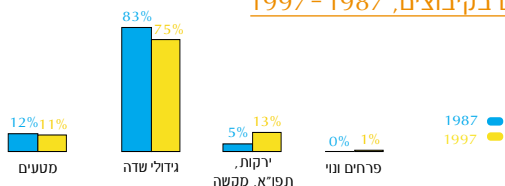
54% מערך התפוקה החקלאית בקיבוצים הוא מענפי בעלי חיים, ו-46% מגידולים צמחיים.

שטח החקלאות בקיבוצים, 1997

עם השנים הצטמצם בקיבוצים ענף גידולי השדה (בעיקר בשל צמצום גידול הכותנה), אף כי הוא נותר הענף הגדול ביותר, ועלה משקלו של ענף הירקות, תפוחי האדמה והמקשה. גם ענף הפרחים והנוי גדל בקצב מהיר, אם כי חלקו בכלל הגידולים עדיין נמוך.

שטח הגידולים בקיבוצים, 1987 - 1997

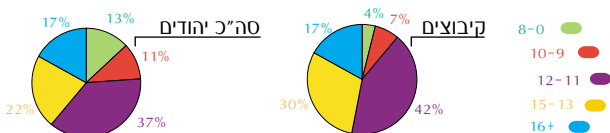

השכלה ועבודה

בני 15 ומעלה

רמת ההשכלה של אוכלוסיית הקיבוצים גבוהה מזו של כלל האוכלוסייה היהודית בישראל, ובעשור האחרון הפער אף התרחב מעט. ב-1988, אנשים שלמדו 13+ שנים היוו 33% מבני 15+ בקיבוצים, לעומת 27% באוכלוסייה היהודית. ב-1998 האחוזים היו 47%-1 39% בהתאמה.

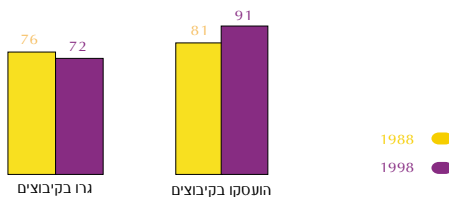
שנות לימוד, 1998

בקיבוצים, ל-15% מבני 15+ יש תואר אקדמי (כמו לכלל היהודים), ול-20% יש תעודות על תיכוניות אחרות (12% מכלל היהודים).

ב-1998, מתוך 72 אלף מועסקים שהם תושבי קיבוצים, 11 אלף איש הועסקו מחוץ לקיבוצים. בקיבוצים עצמם הועסקו 91 אלף איש: 2/3 תושבי קיבוצים ו-1/3 ישראלים שאינם תושבי קיבוצים (לא נכללים: עובדים לא ישראלים מיש"ע ועובדים זרים).

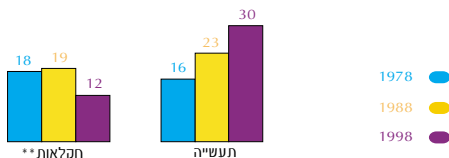
מועסקים שגרו או הועסקו בקיבוצים (אלפים), 1998 - 1988

מספר תושבי יישובי פיתוח המועסקים בקיבוצים עלה מ-3,200 ב-1989 ל-9,300 ב-1998.

בשנות ה-80 המאוחרות הפכה התעשייה לענף התעסוקה הגדול ביותר בקיבוצים, חקלאות - השני, חינוך - השלישי.

מועסקים בחקלאות ובתעשייה* (אלפים), 1998 - 1978

* כולל מי שאינם גרים בקיבוצים
** לפני 1998 נכללו בענף החקלאות מספר קטן של עובדים בענפי משנה שב-1998 לא נכללו בו.

למרות שרמת ההשכלה בקיבוצים גבוהה מזו של כלל האוכלוסייה היהודית, חלקם של הנוספים במשלחי יד אקדמיים, חופשיים וטכניים בקיבוצים (22%) קטן מאשר באוכלוסייה היהודית (29%). ב-1988 חלקם בקיבוצים היה 17%.

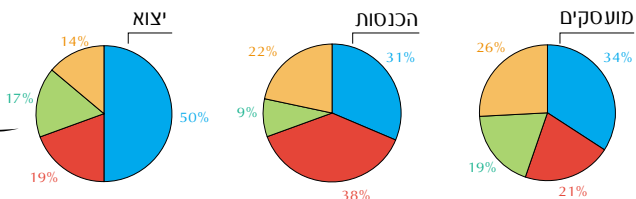
תעשייה ותיירות

התעשייה בקיבוצים כוללת 360 מפעלים בקיבוצים ועוד 11 תאגידים אזוריים. ב-1996 הועסקו בה כ-30 אלף איש (8.6% מהמועסקים בתעשייה הישראלית); הכנסותיה היו 13.7 מיליארד ש"ח (10.2%); התוצר הגולמי שלה היה 3.9 מיליארד ש"ח (8.3%); ההשקעות בה היו 0.9 מיליארד ש"ח (8.6%); היא ייצאה בערך של 3.6 מיליארד ש"ח (9.4%).

התעשייה הקיבוצית מרוכזת (כ-70%-80% מכלל המועסקים, ההכנסות והייצוא) בשלוש קבוצות ענפים: פלסטיקה, גומי וכימיקלים; מזון ומשקאות; מתכת, מוצרי מתכת ומכונות. בתעשייה הישראלית בכללותה משקלן של שלוש קבוצות ענפים אלו נמוך הרבה יותר - 42% מהמועסקים, 53% מההכנסות, 41% מהייצוא.

ענפי התעשייה בקיבוצים, 1996

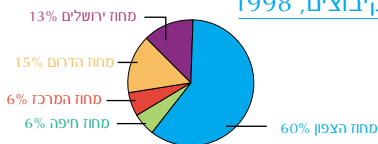
● פלסטיקה גומי וכימיקלים ● מזון ומשקאות ● מתכת, מוצרי מתכת ומכונות ● שאר

בתעשייה הקיבוצית נמוך שכר העבודה לשכיר (76.4 אלף ש"ח לשנה) מהשכר בתעשייה הכלל ארצית (89.7 אלף ש"ח).

ב-1998, חברי קיבוצים היוו 38% מהמועסקים בתעשייה בקיבוצים. 130 קיבוצים מפעילים שירותי אירוח, ובהם היו ב-1998 5.5 אלף חדרים ו-18.5 אלף מיטות - 73% באירוח כפרי ("צימרים") ו-27% בבתי הארחה. 42% מהלינות בבתי הארחה ו-17% מהלינות באירוח כפרי היו של תיירים. תפוסת המיטות הייתה 33% (54% בבתי הארחה ו-25% באירוח הכפרי).

לינות במסגרת הארחה בקיבוצים, 1998

לזכרה של חגית ויס
ממונה על פקידת קיבוצים ומוסדות
במפקד האוכלוסין והדיור 1995

לקבלת מידע נוסף:

יד טבנקין
טל: 03-5346268
פקס: 03-5346376

לשכה מרכזית לסטטיסטיקה
טל: 02-6592666
פקס: 02-6521340
אינטרנט: www.cbs.gov.il